БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 3 (8529)
ЯНВАРИИН 4
СУББОТО
1958 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Адуу мори үсхэбэрилгэдэ анхарал табихаар болоо

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ адуу моридой хэды ехэ ашатай тустай байһаниинь мэдээжэ. Тракторо, машинануудай олон болоошье һаа, морёор хэгдэхэ ажал колхоз болон совхоздо захагүй. Нүгөө талаараа байтаһан моринһоо һайн шанартай мяхан абтадаг ха юм.

Тиигэбэшье, һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын колхоз болон совхозууд ямаршье ушар шалтагаангүйгөөр адуу моридоо хороожо, тэдэнэй тиишэнь хайр гамгүйгөөр гаргашалдаг болоһон байна. Мүн адуу үсхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар табигдаһан дээрэһээ гүүд олоороо һубайрдаг болоо. Илангаяа Түнхэнэй, Прибайкальска, Закаменай, Тарбагатайн болон Яруунын аймагай колхозууд адуугаа ехээр хорооһон байна. Энэ тон буруу, алдуутай ябадал гээшэ.

Манай республикын эрхэ байдалнай, үргэн тала дайдадамнай адуу олоор үсхэхэ арга боломжо угаа бии. Адуун гээшэ хагда һайнтай газарта жэлэй дүрбэн сагта үдэр һүнигүй бэлшэжэ гарадаг, тиимэһээ тэрэ сэн багатай мяха үгэдэг бшуу.

Мүнөө үедэ гүрэндэ мориной мяха тушаахада ашаг үрэтэй болоо. Юуб гэхэдэ, республикын колхозуудай гүрэндэ мориной мяха тушахадань, тэрэниие бодо малай мяхантай адляар тоолохо гэһэн зүбшөөл РСФСР-эй правительствын зүгһөө абтаһан байна. Тиимэ болохоороо саашадаа гүрэндэ мяха тушаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэмнай мориной мяхан ехэхэн һуури эзэлдэг болохо зэргэй.

Адуу моридоо саашадаа олошоруулхын түлөө гүүдэй һубайрха ябадалтай эрид тэмсэхэ, тэдэниие [illegible] ороондо оруулха хэрэгтэ анхарал ехээр табиха шухала. Мүнөө үедэшье энэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, унага олоор абажа байһан адуушад, колхозууд бии. [illegible]дын аймагай «Коммунизм» колхозой моришод 1957 ондо гүүдээ адуунда ябуулжа байгаад, 132 гүүнһээ 102 унага абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байна.

Мухаршэбэрэй аймагай Заганай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз адуу мори үсхэхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табидаг. Колхозойнгоо гар үзүүрэй хүдэлмэриие гол түлэб морёор хэдэг. Эндэ орловско болон ородой хатарша моридые үсхэдэг юм. Тиигэжэ жэл бүри һайн үүлтэрэй 10—12 дааган моридые живконтороор дамжуулан худалдажа, нилээд ехэ олзо доход абадаг. Теэд иимэ жэшээнүүд үшөөл хомор байха юм.

Республикымнай олохон колхоз болон совхозууд гүүдые ороондо табиха тушаа оролдолго гаргангүй байжа, һүүлэй жэлнүүдтэ тон үсөөн унага абана. Тарбагатайн аймагай «Красный боец», «Память Ильича» колхозууд үнгэрһэн жэлдэ 100 гүүн бүриһөө оройдоо 15—18 унага абаһан байха юм. Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирэг» колхоз мүн лэ 100 гүүн бүриһөө арайхан гэжэ 20 унага абаа.

Гэхэтэй хамта, адуу моридой үүлтэрые һайжаруулха хэрэг олон газарта мартагдашанхай. Колхозуудта бии байгаа һайн үүлтэрэй азарганууд хүсэдөөр ашаглагданагүй, олон ушарта адуун соо үүлтэр муутай, өөдэгүй азарганууд ябажа байдаг. Энэ тон буруу.

Гадна, республикын колхоз болон совхозууд моридоо гүрэндэ тушаахын орондо, доторойнгоо хэрэгсэлдэ олоор гаргашалдаг, бусад хүнүүдтэ хүнгэн сэнгээр худалдадаг. Тиигэжэ ниитын ажахыда, мүн гүрэндэшье гарза хэгдэнэ гээшэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, 1958 ондо адуу моридойнгоо тоое эрид олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха, мориной мяха гүрэндэ ехээр тушааха гээшэ колхозуудай правлениин, совхозуудай, МТС-үүдэй дирекциин, аймагуудай партийна, советскэ органуудай, бүхы адуушадай шухала зорилго болоно.

Түбхын түрүүндэ энэ жэлдэ 100 гүүн бүриһөө адагынь 80 унага абажа түлжүүлхэ зорилго колхоз, совхозуудай урда табигдана. Тэрэнэй түлөө гүүдээ һайн үүлтэрэй азаргада, гол түлэб донской болон ородой хатарша үүлтэрэй азаргада табиха хэрэгтэй.

Шэнэ түлөө һайнаар түлжүүлхын зорилгоор унагадые зургаа-найман һаратай болохолоорнь эхэһээнь һалгаажа, бүдүүн болон концентрированнэ тэжээлээр эдеэлүүлхэ, оролдосотойгоор харууһалха шухала.

Энэ жэлдэ гүрэндөө мяха ехээр тушааха, худалдахын түлөө мориной мяха абалга 2,5 дахинһаа бага бэшээр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ колхоз бүхэндэ адуушан, моришоноор дүй дүршэлтэй, энэ хүдэлмэридэ дуратай хүнүүдые табижа, гүрэндэ тушаагдаха моридые илгажа, тусгаар адуунда табяад, тэдэнээ үбһэ тэжээлээр, уһалууряар хангаха шухала. Мүн моридоо арьбинтай тарганаар ондо оруулһан, олон унага абаһан моришодые түлбэриин талаар урмашуулха хэрэгтэй.

Колхозуудай правленинүүд болон совхозой дирекцинүүд адуушад, моришодой байра байдалые зохидоор түхеэрхэ, тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгые эмхидхэхэ уялгатай.

Нүхэд адуушад, моришод! 1958 ондо олон унага абажа, адуу моридоо оролдосотойгоор харууһалжа, манажа, колхоз, совхоздоо һайн үүлтэрэй моридые олон болгохын, гүрэндөө эрхим шанартай мяха тушаахын түлөө оролдоё.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Скульптор С. Т. Коненковто СССР-эй арадай уранзураашын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Зураглан харуулдаг искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө скульптор Коненков Сергей Тимофеевичтэ СССР-эй арадай уранзураашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1958 оной январиин 2.

Шэнэ жэлые Кремльдэ угтаһан тухай

Эршэ хүсэнэйнгөө түлэг хаһадаа бурьялан байха үедэ, мүн хүсэ шадалдаа бата найданги совет хүнүүд шэнэ, 1958 ониие угтаба. Агууехэ социалистическэ Эхэ оронойнгоо гайхамшагта ехэ амжалтануудые туйлаһандань совет хүнүүдэй зүрхэн халима дүүрэн баяраар, омогорхолоор билтарна.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительство декабриин 31-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо Шэнэ жэлэй заншалта уулзалга хээ. Һурагшадта зорюулагдажа хэһэн асар томо ногоон ёлкын табигдаһан Георгиевско зал соо, мүн Грановита палатада олон зуун айлшад сугларба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, Я. Э. Калнберзин, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин гэгшэд айлшадые угтажа байгаа.

СССР-эй болон союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, түбэй эмхи зургаануудай болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, наука культурын ажал-ябуулагшад, Советскэ Арми болон Флодой элитэ мэдээжэ түлөөлэгшэд, Москвагай, мүн Москвагай областиин промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай түрүүшүүл шэнэ жэлэй столдо һуулсаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор, тэрэшэлэн Москвагай ба бүхы Русин патриарх Алексий болон шажан мүргэлэй бусад түлөөлэгшэд айлшадай дунда байгаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй совет арадта ханадан, Шэнэ жэлээр амаршалһан үгэнүүд һүниин тэн болохоһоо хэдэн минутын урда тээ радиогоор һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ.

Уулзалгада хабаадагшад Шэнэ жэлэй амаршалгые анхарал ехэтэйгээр шагнаа. Энэ амаршалга соо совет арадай баатарлиг ажалай һүр жабхаланта дүн согсологдоо, мүн эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые зөөлэрүүлхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай дүүргэжэ байһан ехэ үүргэнь онсолон тэмдэглэгдээ.

Георгиевско зал соо түр зуура гэрэл унтаржа, харанхыда Шэнэ жэлэй гоё һайхан ёлкын үнгэ бүриин галнууд нособо. Залай гүн дунда огторгой харуулһан экран дээрэ бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо советскэ хэмэл одонуудай дүрсэнүүд ябажа гараба. Ордон дотор СССР-эй гүрэнэй гимнын һүртэ дорюун аялга зэдэлнэ. Шэнэ, 1958 он мүндэлбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Советскэ Союзай арадуудай дэлхэйн бүхы арадуудтай хани барисаатай байхын түлөө, Кремльдэ Шэнэ жэлэй уулзалгада айлшаар ерэһэн гадаадын гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд — элшэн сайдуудай, мүн бусад хүдэлмэрилэгшэдэйнь түлөө духаряа үргэбэ.

Швециин онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд Г. Рольф Р. Сульман харюугай үгэ хэлэжэ, һайн һайханаар юрөөгөө.

Нүхэр Н. С. Хрущев Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөө духаряа үргөө.

Мүн Гитлертэ эсэргүү нэгэдэлдэ хабаадаһан гүрэнүүдэй хүндэлэлдэ, социалистическэ оронуудай хүндэлэлдэ, Советскэ Союзай баатарлиг хүдэлмэришэ ангиин, алдарта колхозно таряашадай, советскэ интеллигенциин хүндэлэлдэ нүхэр Н. С. Хрущевой духаряа үргэхэдэнь, суглараагшад тэрэнииень ехээр һайшаагаа.

(ТАСС).

СТУДЕНТНҮҮДЭЙ ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ БАЛ

Эбтэй эетэй Москвагай студентнэр шэнэ жэлые хүхюу баяртайгаар үнгэргөө. Университедтэ болон институдуудта, студентнүүдэй клубуудта болон Культурын байшангуудта карнавал, вечернүүд болоо.

Ниислэл хотымнай дээдэ һургуулинуудай хоёр мянга гаран һурагшад Кремлиин Ехэ ордон соо болохо Шэнэ жэлэй балда январиин 2-то урюулһан байна. Энэ бал залуушуулай хэзээшье мартахаар бэшэ һайхан, хани барисаанай вечер болоо юм. Манай ороной хүбүүд, басагадтай хамта хилын саанахи 32 оронһоо Москвада һурахаяа ерэһэн студентнэр хүхижэ зугаалаа.

Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин залуушуултай уулзахаяа ерээ. Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдые студентнэр нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтаһан байна. Никита Сергеевич Хрущев хүбүүд басагадта хандан, үнэн зүрхэнэй халуун үгэ хэлээ. Тэрэ шэнэ жэлээр залуушуулые амаршалаад, һуралсалдаа саашадаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АРАДУУДАЙ ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ ЭЛИТЭ ШАЛГАРАГШАД

Академик Д. В. СКОБЕЛЬЦЫН,
Эб найрамдалай Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо Комитедэй түрүүлэгшэ

Эб найрамдалай Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые элитэ шалгарһан хүнүүдтэ олгохо тухай элдэб ороной олониитын организацинуудай, эмхи зургаануудай дурадхалнуудые «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» гэһэн Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо Комитет хаража үзөө.

Хэрбээ эрдэм ухаа хүгжөөжэ, уранһайхан зохёолнуудые бэшэжэ, ниитын ажал-ябуулга эрхилжэ гү, али шажан мүргэлэй, мүн бусад ажал-ябуулга эрхилжэ, арадуудай хоорондо эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ элитэ ехэ хубита оруулһан хүн бүхэн ямаршье политическэ үзэл бодол баримталдаг, ямаршье партида хабаададаг, ямаршье шажанда мүргэдэг, ямаршье үндэһэ яһатанда хабаададаг байгаа һаа—илгадгүй Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэхэ эрхэтэй юм.

Эб найрамдалай, арадуудай эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг болохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр, эдэбхитэйгээр тэмсэһэн элдэб ороной элитэ ехэ хэдэн ажал-ябуулагшадта Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо гэжэ Комитет шиидхээ.

Чандрасекхара Венката Раман (Инди), Эммануэль д' Астье дэ ла Вижери (Франци), Мария Роса Оливер (Аргентина), Н. С. Тихонов (СССР), Удакендавала Сарананкара тхеро (Цейлон), Данило Дольчи (Итали), Генрих Брандвайнер (Австри) гэгшэд Эб найрамдалай Ленинскэ шангай лауреат гэһэн үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Чандрасекхара Венката **Раман** хадаа Индиин элитэ ехэ эрдэмтэ-физик юм. Мүнөө тэрэ—физикын асуудалнуудаар Индиин правительствын тайлбарилагша, мүн тэрэшэлэн Бангалорто оршодог физикын научно-шэнжэлэлгын институдай директор. Таби шахуу жэлэй туршада шэнжэлхы ухаанай хүдэлмэри ябуулха зуураа энэ хүн физикэ хүгжөөхэ, илангаяа шэлнүүдэй шэнжэ шанар үзэхэ һалбарида үнэтэ хубита оруулһан байна. 1928 ондо «комбинационное рассеяние» гэдэг үзэгдэлые г-н Раман эгээ түрүүн элирүүлжэ, физикэдэ айхабтар ехэ удхашанартай энэ туйлалтынгаа түлөө 1930 ондо Нобелевско шанда хүртэһэн байгаа. 1947 ондо Ч. В. Раман СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентээр һунгагдаа һэн. Иимэ ехэ научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхынгээ хажуугаар Ч. В. Раман эб найрамдалай түлөө, наукын туйлалтануудые хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг.

Мүн Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһэн Эммануэль **д' Астье де ла Вижери** Франциин парламентын депутат байха юм. Энэ хүн далайн офицер ябаһанаа, һүүлдэнь элдэб газетэ, журналнуудта хүдэлдэг болоһон байгаа. Дайнай һүүлээр д' Астье де ла Вижери эб найрамдалай түлөө элитэ шалгаран тэмсэһэн француз Ф. Жолио-Кюри, Ив Фарж болон бусадтай хамта амгалан тайбан байдал тогтоохын түлөө эрэлхэгээр тэмсэжэ эхилһэн байна. 1949 ондо энэ ажал-ябуулагша Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хүтэлбэрилхы организацида һунгагдажа, уласхоорондын хэдэн конгрессүүдые эмхидхэһэн, мүн эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа элдэб ороной олониитын түлөөлэгшэдые уулзуулһан байха юм. Эб найрамдалые хамгаалха Франциин Соведэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь байха зуураа господин Вижери Алжирта боложо байһан дайе болюулхын, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Мүн Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһэн Мария Роса **Оливер** гэгшэ Аргентинэдэ баян айлай бүлэдэ түрэһэн байна. Бага наһандаа ехээр үбшэлжэ, бэе муутай болобошье, тэрэ олониитын ажал-ябуулга эрхилжэ, журналисткаар хүдэлдэг байгаа. Түрүү үзэл бодолтой байһан дээрэһээ энэ эхэнэр гэр бүлынхидтээ таарахаяа болижо, тэдэнһээ хахасаад, хэдэн демократическа газетэ, журналнуудта хүдэлөө һэн.

Мария Роса Оливер Аргентинэдэ эб найрамдалай хүдэлөө үүсхэгшэдэй нэгэн юм. Мүнөө тэрэ Эб найрамдалай Аргентинын соведэй вице-түрүүлэгшэ, гадна Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн болонхой. Аргентинын элдэб нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа, шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэхыень хүн зониие тэрэ уряална.

Н. С. Тихонов хадаа 36 жэлэй туршада совет хүнүүд тухай, ажал-хүдэлмэридэ, байлдаан тулалдаануудта манай арадай гаргаһан баатаршалга, манай арадуудай агууехэ хани барисаан тухай, эб найрамдал тухай олон гайхамшагта номуудые бэшэһэн, мүн 1949 онһоо хойшо Эб найрамдалые хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшээр саг үргэлжэ хүдэлжэ байна. Нүхэр Тихонов эб найрамдалай тала баримталагшадай уласхоорондын бүхы уулзалгануудта хабаадалсаһан, хилын саанахи олон оронуудаар ябажа, эб найрамдалые хамгаалан, атомна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсээ юм. Тиигэжэ тэрэ мүнөө Ленинскэ шанда хүртөө.

Ч. В. Раманһаа гадна, Азиин үшөө нэгэ түлөөлэгшэ—Цейлоной ниитын ажал-ябуулагша ба буддын шажантанай лама Удакендавала **Сарананкара** гэгшэ Ленинскэ шанда хүртэбэ. Бүри дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ Индидэ студент байхаһаа эхилээд, У. Сарананкара империализмын политикада эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэһэн, нэгэнтэ бэшэ тушаалгажа, түрмэдэ һууһан байха юм.

1941 онһоо эхилэн энэ хүн Цейлондо «Навалока» гэжэ һара бүри гарадаг журнал хэблэжэ эхилээ һэн. Энэ журнал 16 жэлэй туршада арадуудай хоорондо хани барисаа тогтоохын, буу зэбсэг хуряалгахын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэһэн байна. Мүн У. Сарананкара Цейлондо болоһон Эб найрамдалай тала баригшадай түрүүшын конференци эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ. Ядерна буу зэбсэг хорюулхын түлөө тэрэ шунал абьяастайгаар тэмсэнэ. Рождества арал дээрэ Англиин водородно буу зэбсэг тэһэлэн туршаха гэжэ байхадань, тэрэниие буруушаан, У. Сарананкара 1957 ондо тэрэ аюулта буу зэбсэгэй тэһэлэгдэхэ газарта өөрынгөө дураар ошохо гэжэ шиидэһэн байна. Нютагайнь зон энээниие ехээр һайшаажа, тэрээнтэй хамта ошолсохомнай гэһэн юм. Мүнөөшье У. Сарананкара эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэһээр.

Италиин уранзохёолшо Данило **Дольчи** Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртөө. Дольчи 1956 ондо «Партиникын бандидууд» гэжэ ном зохёожо, тэрээн соогоо Партинико гэжэ Италиин тосхоной зоной үзэшэгүй ядуу муу байдалые айхабтар хүсэтэйгөөр харуулһан байна. Иимэ мүндэ хүшэр, хүн амитанай тэсэшэгүй байдалда байхадаа Сицилиин хүнүүд гэмтэ ябадал хэнэ гэжэ тэрэ харуулна. Данило Дольчи нэгэнтэ бэшэ түрмэдэ хаагдаһан, гэбэшье, хүн зон энээниие буруушаан ехэ шууяа татажа, тэрэниие түрмэһөө сүлөөлүүлдэг байгаа. Данило Дольчи эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Австриин Грац городой университедэй профессор Генрих **Брандвайнер** эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Ленинскэ шанда хүртөө. Энэ хүн олон жэлэй туршада Австриин эб найрамдал хамгаалагшадай хүдэлөөе толгойлно. 1950 ондо тэрэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүнээр һунгагдаһан юм.

Энэ дэлхэй дээрэмнай энхэ тайбан байдал тогтоохын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр, бэрхэшээл зоболонһоо тунхарингүйгөөр, элдэб олон оронуудта олон миллион хүнүүдые эмхидхэн, эдэ шагнагдаһан нүхэд шэн габьяатайгаар тэмсэнэ.

Эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ совет арад мүнөө лауреат болоһон хүнүүдые үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, дайнда эсэргүүсэн, алтан дэлхэйдэ һуужа байгаа бүхы хүнүүдэй зол жаргалай түлөө тэмсэлдээ ехэ амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) **Генрих Брандвайнер**—Грац городтохи уласхоорондын болон церковно эрхые шэнжэлдэг университедэй профессор (Австри), **Мария Роса Оливер**—уранзохёолшо ба олониитын ажал-ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн (Аргентина), **Чандрасекхара Венката Раман** — эрдэмтэ-физик, Индиин Наукануудай академиин президент, **Николай Семенович Тихонов**— уранзохёолшо, Эб найрамдалые хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшэ (СССР), **Эммануэль д' Астье де ла Вижери**—олониитын ажал-ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-түрүүлэгшэ (Франци), **Данило Дольчи** — уранзохёолшо ба олониитын ажал-ябуулагша (Итали), **Удакендавала Сарананкара тхеро**—буддын шажан танай лама. (Цейлон).

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КПСС-эй Кяхтын айкомой пленумhээ

КПСС-эй айкомой хоёрдохи пленум haяхан болоо. Гэр байра бүри олоор баридаг болохо тухай партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhан тухай партиин айкомой секретарь нүхэр **О. Г. Копылов** элидхэл хэбэ.

—Ажалшаднай гэр байраар үшөөл дуталдана. Кяхта городой коммунальна ажахын таhаг гэр байра бариха талаар биратай юумэ хэнэгүй. Коммунальна ажахын таhагай хүдэлмэриие городой Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ, хиналта hулаар хэнэ. Городой олон предприятинууд, эмхи зургаанууд өөhэдынгөө хүсөөр гэр баринагүй. Энээн тушаа партийна эхин организацинуудай хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулна. Барилгашадай дунда социалистическэ мүрысөөн hулаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ нүхэр Копылов тэмдэглээ.

Гэр эмхидхэгдэhэн Кяхтын барилга-хабсаралгын управлениин начальник нүхэр **Самисев** партиин айкомой, аймгүйсэдкомой хүдэлмэриие горьтойгоор шүүмжэлээ. Мүнөө хүрэтэр городые шэнэдхэн байгуулха генеральна түсэб зохёогдоогүй. Табан hарын саана эмхидхэгдэhэн манай управленидэ аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд hулаар туhална.

—Тус тустаа гэр байра баригшадта ехэхэн бэрхэшээлнүүд ушарна,—гэжэ түмэр замай Наушка станциин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Петелин** тэмдэглээд, Наушка станцида 8 квартиратай байрын гэрэй барилга гурбан жэлэй туршада дүүргэгдэнэгүй гэжэ шүүмжэлээ.

Пленумдэ хабаадагшад колхозуудтахи барилга тушаа анхарал ехээр хандуулба. Аймгүйсэдкомой барилгын таhагые даагша нүхэр **Шульгин** малай болон үйлэдбэриин барилгануудые hүүлэй жэлнүүдтэ колхозууд олоор баридаг болоо гэжэ тэмдэглээ. Теэд колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малшадай байха гэр байра удаанаар барюулна. Полевой хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудай байха гэр байра баригданагүй. Фермэнүүдэй дэргэдэ культбазануудые бариха хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Мүн малшадта бани баригданагүй.

Өөhэдынгөө хүсөөр байрануудые барижа байhан тухай хүдөө ажахын техникумэй директор нүхэр **Э. А. Вельвер** хөөрэбэ. hүүлэй 4—5 жэлдэ техникумэй студентнэр шэнэ клуб, хамтын байра болон бусад барилга хээ. Тиихэдэнь хажуудань байhан индустриальна техникум нэгэшье юумэ баряагүй. Харин хуушан гэрнүүдые худалдан абажа, мүнгэ зөөрэ үлүүсээр гаргашалдаг.

Гэр байра бариха асуудалаар городой түлишын ажахын директор нүхэр **Серебряков**, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цикало**, хониной совхозой директор нүхэр **Ильков**, Сэлэнгын экспедициин начальник нүхэр **Митрофанов** болон бусад үгэ хэлээ.

Хоёрдохи асуудалаар—ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ябаса тухай партиин айкомой секретарь нүхэр **Нагаслаев** элидхэл хэбэ.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ горьтойхон дутуу дуталдануудай бии байдые үгэ хэлэhэн коммунистнууд элирүүлээ.

—Хониной совхозой эмхидхэгдэhэнhээ хойшо партиин айкомой болон аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд тэндэ үсөөн ябадаг болоошо,—гэжэ совхозой 4-дэхи фермын партийна организациин секретарь нүхэр **Будаев** хэлэбэ. Хүн зоной дунда лекци болон элидхэл үсөөн хэгдэнэ. Аймгүйсэдкомой культурын таhаг, тэрэниие даагша Мальцев нютагуудта хүдэлдэг культурын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые хинанагүй. Совхозой 4-дэхи отделениин хүдэлмэрилэгшэд кино үсөөн харана. Ганса нэгэ асархадаа хуушан картина харуулна. Гадна кинобудканууд түхеэрэгдээгүй байhаар.

Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Протасов** партиин айком, тэрэнэй секретарь нүхэр Нагаслаев ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэнь колхозуудай партийна эхин организацинуудта hулаар туhална гэжэ тэмдэглээ. Айкомой пропаганда ба агитациин таhагай хүдэлмэрилэгшэд 1957 ондо манай колхоздо нэгэшье лекци, элидхэл хээгүй. Партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд колхоздо ерэдэгшье hаа, ажахын асуудалаар hонирхоод лэ бусадаг юм.

Ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалгые хэлхеэ холбооной конторо, тэрэнэй нютагуудтахи хүдэлмэрилэгшэд hулаар эмхидхэнэ. Колхозуудай партийна организацинууд газетэ тараалгын хүдэлмэридэ туhаламжа хүргэнэгүй.

Пленум хэлсэгдэhэн асуудалаар дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

Д. Болхоев, манай корр.

Юрын хүдэлмэришэнэй хүсэл

ПВЗ-гэй вагон заhабарилдаг цех. Эндэ үргэлжэдөө пассажирска вагонууд заhабарилагдана. Ехэ цехын саада талада заhабариhаа гараhан хоёр вагон ногоон шэрээр шэрдээтэй, холоhоо яларан харагдана. Досоонхшье оронходо хуушан вагон заhабарилагдаа гэжэ мэдэхээр бэшэ. Бүхы юумэниинь шэб шэнэхэн. Эдэ вагонуудта hуужа холын аянда зориhон хүнүүдтэ ямар таатай зохид бэ!

Вагоной түмэр детальнуудые заhабарилдаг болоhоор Николай Лобасюк олон жэл болоо. Нүхэр Лобасюк олон мэргэжэл шудалхын түлөө ехээр оролдоно. Урдань энэ нүхэр түмэр харуулдагша байhанаа мүнөө слесарь-автоматчигаар хүдэлмэрилдэг болонхой.

— Нүхэр Лобасюк манай цехын түрүү хүнүүдэй нэгэн юм,— гэжэ эндэ байhан нормировщик басаган хүхюунээр хөөрэбэ.

— Харагты, энэ показателиин доскада. Николай халаан бүхэнэйнгөө нормые 170 процентhээ доошо бэшэ дүүргэнэ.

Үнэхөөрөөшье нүхэр Лобасюгай хүдэлмэрилжэ байхые харахада, хэрэг ажалаа hайнаар шудалhан хүн гэжэ мэдэхээр. Бүтээhэн деталь бүхэниинь хэм хэмжүүр соохоноо тааралдана, голодоhошье гарганагүй. Заhабарида ороhон вагониие задалхада, саашадаа үшөө хэрэглэгдэжэ болохоор олон деталь урдань хаягдадаг байhан юм. Мүнөө хэрэгhээ гараhан, гараагүй детальнуудые илган абалгада нүхэр Лобасюк ехэ анхарал хандуулдаг. Бага хуушарhан, элэhэнииень заhаад дахин табидаг болоhонhоо хойшо хэдэн мянган түхэригэй деталь арьбалагдадаг болоо.

— СССР-эй Верховно Соведэй haяхан болоhон сесси дээрэ нүхэр Хрущев иигэжэ мэдүүлээ hэн: «1957 он яhала hайн жэл байгаа, 1958 он бүри hайн жэл болохоор найдагдана». Энээндэнь би ехэл баяртайб,—гэжэ нүхэр Лобасюк хөөрэнэ.—1957 ондо советскэ хүнүүд ямар ехэ амжалта туйлаба гээшэб. Шэнэ 1958 ондо хоёр жэлэй даалгабари дүүргэхын түлөө тэмсэхээр би зориг-жонхойб.

В. Апханова.

Хэрэнэй механизаторнууд хабарай тарилгада бэлэн

☆ ☆

Трактор машинанууднай заhагдаа

МТС-эймнай механизаторнууд хабарай полевой хүдэлмэриие бэлэдхэл hайнтайгаар угтаха, харьяата колхозуудайнгаа малай үбэлжэлгэдэ туhаламжа үзүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Трактор болон хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машинануудые шэнэ жэл гаратар заhабарилжа дүүргэхэ, үбhэ хуряалгын зэр зэмсэгүүдые энэ жэлэй февралиин эхиндэ бэлэн болгохо гэhэн уялга заhабарилгын урда тээ абаhан байгаа. Эдэ уялгануудые абаад, бидэнэр Түнхэнэй МТС-эй механизаторнуудые социалистическэ мүрысөөндэ урихан байгаабди.

Абаhан уялгануудаа, хараалагдаhан хэмжээ-ябуулгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө МТС-эй дирекци, партийна эхин организаци эмхидхэлэй, политическэ горьтойхон хүдэлмэри хэhэн байнабди. Нэн түрүүн заhабарилга дээрэ 14 томодхогдоhон узел эмхидхэгдэжэ, тэдэниие хүтэлбэрилхын түлөө шадамар бэрхэ бригадирнууд табигдаhан байгаа. Тиихэдэ хүдэлмэриин үдэрэй дүн гаргаха, үглөөдэрэйнь ажалые уридшалан тодорхойлжо үгэхэ асуудал гуримшуулагдаа hэн.

Мүнөө үдэр бүри ажалай дүүрэhэнэй hүүлээр цех, узел бүхэнэй хүдэлмэриин дүн гаргагдадаг, үглөөдэр хэгдэхэ ажалайнь түсэб зохёогдожо, хүдэлмэришэн бүхэндэ мэдээсэгдэжэ, даабари үгтэдэг.

МТС-эй машинно-тракторна мастерскойдо партийна группа эмхидхэжэ, тэрэнэй группоргоор нүхэр Кобелевые томилhон байгаабди. Энэ группамнай заhабарилгын түрүүшын үдэрhөө эхилэн абаhан уялгануудай дүүргэлтые шалгажа ороhон, хүдэлмэриин дүн гаргажа, шалгарhан механизаторнуудые дүн харуулгын доскада бэшэдэг болоо hэн. Энээнhээ гадна, тус партгруппа механизаторнуудаа шэнэ амжалта тээшэ уряалhан гоё hайхан плакат, уряа лозунгнуудые бэшэжэ, олоной харахаар газарта үлгэhэн байна.

Механизаторнуудайнгаа сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхынь тулада хамтынь байрада шатар, даам, домино абажа үгэhэн байнабди. Мүн тэдэнэртэ таhалгаряагүй кино харуулагдадаг, лекци, элидхэл хэгдэдэг болоо. Тиихэдэ политинформаци, шэнэ газетэ, журнал уншалга болон хөөрэлдөөнүүдые агитаторнууд Перетолчина, Глазунова, Ошоров болон бусад үдэр бүри үнгэргэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ агитаторнууднай СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгые, мүн коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөнүүд дээрэ абтаhан Декларациие, эб найрамдалай Манифестые механизаторнуудтаа уншажа, тайлбарилжа байнхай. Эдэ бүгэдэ заhабарилгын хүдэлмэридэ ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Январиин 1-нэй мэдээгээр, трактор, плуг, сеялкэ, культиватор заhабарилха жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Мүн 41 комбайн заhабарилагдаа.

Түмэршэ дархан А. Хоборков, балташан Ф. Томилов гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие 250—270 процент хүргэнэ. Мүн шэрээлгын, токарна цех, моторно, задалалга болон суглуулгын узелнууд hара бүри даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдэ түмэр шэрээгшэ нүхэр Чагровой манай МТС-тэ haянай ажаллажа эхилбэшье, hайн хүдэлмэришэн байhанаа харуулаа. Тэрэшэлэн токарьнууд Ю. Моложников, В. Ульянов, Б. Зайганов халаан бүриингөө даалгабариие 250—300 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Механизаторнуднай гансашье трактор машинануудай заhабаридал hаналаа табина бэшэ, харин харьяата колхозуудайнгаа малаа hайнаар үбэлжүүлхын тула үбhэ, hолоомыень фермэ, гүүртэнүүдтэнь шэрэлсэнэ, мүн барилгын модо, шулуу ой тайгаhаа асаралсана.

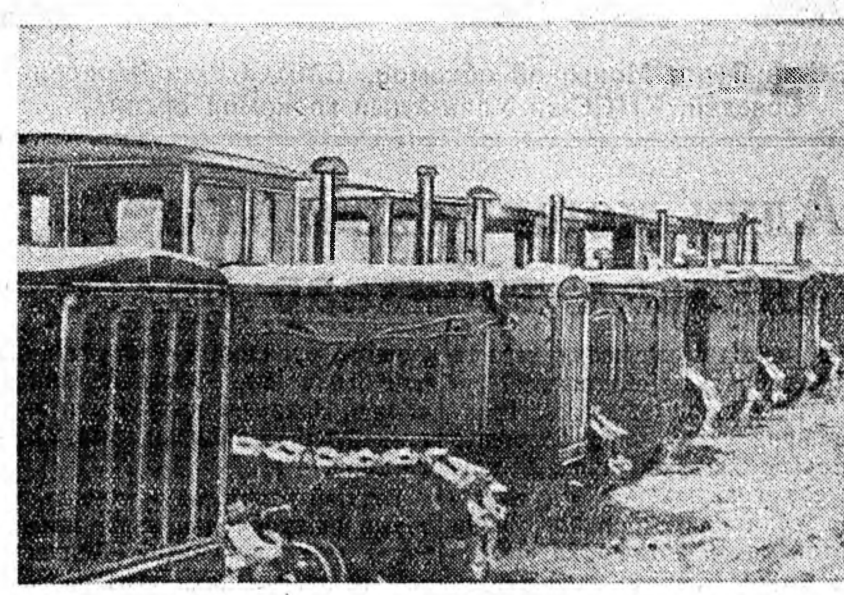
Энээнhээ гадна, механизаторнуудай ажалай мэргэжэлые дээшэлүүлхын тулада заhабарилгын hүүлдэ тусхай курса нээхэмнай. Энэ курсада ехэнхидээ залуу трактористнууд hуралсаха юм.

Ерэхэ хабар МТС хамта дээрээ гурба мянга гаран гектар шэнэ ба боро газар хахалха түсэбтэй. Тиин энэ хүдэлмэриие hайн шанартайгаар үнгэргэхын тула полевой хүдэлмэриин үедэ трактор, машина бүхэниие үдэр, hүнигүй хүдэлгэхэбди.

Тэрэшэлэн трактористнуудайнгаа байра байдалые hайжаруулхын тула март hараhаа эхилжэ, полевой стануудые заhабарилха, зохидоор түхеэрхэ байнабди.

С. Цыдеев, МТС-эй партийна организациин секретарь.

☆ ☆

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заhабарилгаhаа гараhан тракторнууд харуулагдана.

УРАЛАН НАРИЖУУЛГЫЕ ДЭМЖЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Би 1944 онhоо хойшо комбайнераар ажаллажа байнхайб. Энэ хугасаа соо ажалай яhала дүй дүршэлтэй болоогдоо гээшэ. Тиимэшье hаа, «бэрхэшээлнүүд тохёолдоhоор лэ байдаг.

Энэ үнгэрэгшэ намар Калининай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ таряа хадажа ябатарни, комбайнаймни барабан хахаад, урагшамни ябуулбагүй. Үдэртөө хэды дахин комбайнаа байлгажа, үнэтэ сагаашье ехээр гээhэн байгааб. Теэд яахаб, тэрэ үдэрөө, hүниндөөшье энээн тухай бодожо, харажашье үзөөб. Туhа байхагүй.

Хойто үдэрынь сайлажа hуутараа, нэгэ хүхэ hолоомо хараад, «байза» энээхэн аад лэ, намайе урагшамни ябуулнагүй гэжэ hанахатайгаа сасуу, тэрэ hолоомын орёолдодог пикерые абажа хаяха юм байна гэhэн hанал досоомнишье түрэжэ, бишье комбайндаа харайжа ошобоб. Тииhээршье пикерээ абаад, «hолоомын бага транспортерые хайшан гээ hаамни hолоомо урагшаа ябахаб?» гэhэн бодол орожо баhал мухардашабаб. «Энээниие ута болгоо hаа яах ааб?» гэжэ hана хадамни болохо х бэртэй. Тиин тү шажа ороо бэлэй Тэрэ гэhэнhээ хой шо комбайнмни н гэшье hаатаагүй hэ Тиигэжэ үнгэрэгш намар 2870 центне таряа сохижо, му бэшэ амжалта ту лаhан байнаб.

Багашье hаа эн арга hайн байhана харуулаа. Тэ МТС-эй комба нуудта энэ аргамн хэрэглэгдэнэгүй, МТС-эй дирекц партийна эхин орг низаци уралан н рижуулха хэрэг үргэнөөр дэлгэрү хэ бэзэ гэжэ най наб.

Д. Лопсов комбай

Заhабарилгын шанар hайн

МТС-эймнай механизаторнууд СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгатай, Декларацитай, мүн эб найрамдалай Манифесттэй танилсаад байхадаа, хүдөө ажахын машинануудай, тракторнуудай заhабарилгые 1958 оной январиин нэгэн болотор дүүргэхэ гэhэн шэнэ уялга абаhан юм. Мүнөө эдэнэрэй хэлэhэн үгэнь хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Хүдөө ажахын машинануудые заhабарилагшад нүхэд Дугаров, Манзарханов, Онхонов, комбайнернууд Бутаков, Моглоев, Бандеев болон бусад даалгагдаhан ажалдаа hайнаар хандажа, механизаторнуудайнгаа дунда ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Урдань хүдөө ажахын машинанууд, тракторнууд техническэ элдэб шалтагаанhаа боложо, удаан саг соо hаатадаг, хүдэлмэриингөө сагые миин гээдэг байгаа. Харин мүнөө трактор, машинануудай заhабариие түхэреэн жэлэй графигта оруулhанhаамнай хойшо ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлhэн байха юм. Ж шээнь, тракторай халаан бүриинь тээсэ 14—16 процентээр дээшэлжэ, дэн килограмм түлишэ алмагдадаг лоо. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын бү хүдэлмэри зохид hайн сагта, hайн ш нартайгаар үнгэргэгдэдэг болоhон ба на. Тиимэhээ ороохо таряанай, харта ха болон бусад культурануудай урга дээшэлhэн, тракторна хүдэлмэри өөрынь үнэ сэн арбаад гаран проце тээр доошолhон байха юм.

Хайшан гээд иимэ амжалта туйла дааб гэхэдэ, МТС-эймнай хүдэлмэрил шэд шэнэ түрүү аргые шадабаритайга хэрэглэдэг, заhабарилгын хүдэлмэри эмхитэй гуримтайгаар, hайн шанарта гаар ябуулдаг болоо. Тиихэдэ полев хүдэлмэриин үедэ трактор, машинану та техническэ харууhалга hайнаар х дэдэг байна. Энээнэй ашаар тракто машинануудай заhабарилгын үедэ з hабаришье багатай, алмалташье боло үгэдэг.

Мүнөө жэлдэ мастерскоймнай хеэрэлгөөр бүри hайн, зэр зэмсэгүүдэ элбэг байгаа. Эндэ 23 хүнэй нэгэ до ажаллаха байра түхеэрэгдэhэн, хүдэ мэриин дүй дүршэлтэй механизаторну узелай хүтэлбэрилэгшэдөөр томилогд hон байна.

Иимэ hайн арга дүршэлэй ажа дээрэ нэбтэрүүлэгдэдэг байхадан ямаршье механизатор хэжэ байhа ажалаа үндэр бүтээсэтэйгээр дүүрг дэг. трактор, машинануудайнгаа заh барилга саг болзор соогоо үнгэргэд болоо.

И. Кобелев, МТС-эй техни механи

Узловой арга хэрэглэhэнэй ашa үрэ

Машина, техникые узловой аргаар заhабарилдаг болохоhоо хойшо би ходовой частиин узелда ажалланаб. Энэ узелнай нүгөөдэ узелнуудтаа орбол эгээл томо, хүндэ хүшэр хүдэлмэритэй юм. Яахадааб гэхэдэ, задалагдаhан тракторай томо частьнуудые үргэхэ, татаха ушарнууд яhала олон үзэгдэдэг байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй заhабарида энэ узелда 3 хүн ажалладаг байгаа hаа, мүнөө хоёр хүн болообди. Намтай сугтаа ажалладаг нүхэрни яhала дүй дүршэлтэй юм. Бидэ хоёр ехэ тааража хүдэлмэрилнэбди.

МТС-тэ трактористаар ажаллаhаар арбаад жэл боложо ябанаб. Энэ үе соогоо трактор заhабарилгада жэл бүхэндэ хабаадалсажа, намарhаа абаад, тарилгын эхилтэр МТС-эй газаа байгша бэлэйбди. Мүнөө узловой аргаар тракторнуудаа заhабарилдаг болоhоорнай иимэ ушарнууд үзэгдэхэеэ болёо. Эдэ үдэрнүүдтэ «С-80» маркын hүүлшын тракторнуудые заhабарилжа дүүргээбди.

А. Лифантьев, тракторист.

□ □ □

МАСТЕРСКОЙ СОО...

ЭНДЭ ороходо заhабариhаа гаража байhан «ДТ-54» маркын дүрбэ-табан тракторай хажууда хара тоhон болошоhон комбинезонтой трактористнууд өөhэд өөhэдынгөө ажалые хэжэ байхань харагдана.

—Зай, Буда, угзар!—гээд трактористын нүхэртөө хэлэхэтэйнь сасуу, бэлэн болгоод байhан метр шахуу бүhэеэ тэрэнэй шангаар татахалаарнь пүр-пүр гэжэ моторынь абаhаар аалиханаар хүнхинөөд, удаань хара утаа сахаригтуулан өөдэнь шэдэжэ мэдэнэ...

—Оhо-о, таанаднай яагаа түргэн мотороо «заводилба» гээшэбта,—гэжэ нүгөөдүүлынь хашхаралдана.

—Хэхэ, ажаллаха хэрэгтэй, hүүлшын тракторнууд...—гэлдэжэ нүгөөдүүлынь харюусана.

—hүүлшын бэшэ, саанамнай «С-80» маркын тракторнууд бии бэшэ аал?

—Бии, теэд үсөөн ха юм.

—Түргэлхэл саг болоо. Мэнэ шэнэ жэл,—гээд хараха янзада шог үгөөр баян тракторист нүгөөдүүлэй асуудалда харюусана.

Тракторнуудай заhабарилга дээрэ эмхидхэгдэhэн бүхы узелнууд өөhэдынгөө даалгагдаhан ажалые шадаал hаа түргөөр, шанар hайнтайгаар бүтээхые оролдоно.

—Тракторай моторые заhабарилха гээшэ манай хүдэлмэриин эгээн шухала, харюусалгатай хэрэг гэжэ тоологдодог. Тиимэhээ моторой ямаршье заhабари хээл hаа, hайнаар, зохидоор тааруулха хэрэгтэй. Тиигээгүй hаа—шортоо: юушье хэ—туhагүй, няр-пяр гээд лэ унтаршадаг. Энэ шухала хүдэлмэридэ моторой узелай хүдэлмэришэд Николай Дорофеев, Николай Саргаев гэгшэдые табяабди,—гэжэ МТС-эй механик нүхэр Онгоев хөөрэнэ.

Эндэ декабриин 22-то эгээл hүүлшын «ДТ-54» маркын 5 трактор заhагдажа байгаа hэн. Эдэнэй удаа «С-80» маркын хүсэ ехэтэ тракторнууд заhабарилагдахаар мастерской соо оруулагдаад байгаа бэлэй.

—Гараж соо оруулагдаhан «С-80» маркын тракторнуудаймнай олонхинь харьяата колхозуудтаа үбhэ, hолоомо шэрэлсэжэ байhанаа, түсэбэй ёhоор мүнөө заhабарида орожо байнхай,—гэжэ МТС-эй директор нүхэр Антоненко хөөрэнэ.

Хүдөө ажахын машина, техникые заhабарилгада ажалай дүй дүршэлтэй бригадир, комбайнер, трактористнууд табигдаад, мүнөө узел бүхэндэ хүтэлбэрилэгшэдөөр ажаллаа. Тиихэдэ узел бүхэндэнь ойролдоо 3—4 хүн, зарим ушарта хоёршье хүн ажалладаг.

—Узел бүхэндэ шадаал hаа үсөөн хүниие табижа, энэ жэлэй заhабариие дүүргэхээр оролдоhон байгаабди. Яахадааб гэхэдэ, олон хүн болохолоороо бэе бэедээ hаалта хэдэг, бүтээсэ багатай, хэhэн ажалынь шанар муутай байдаг гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Хэгдэhэн ажалаа хараад үзэхэдэмнай, иимэ арга hайн гэжэ тодоруулагдаба. Гадна, трактористнууд сүлөө боложо, ондоо ажалда ябуулагдана,—гэжэ МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Цыдеев хөөрэнэ.

МТС-эй механизаторнууд шэнэ—узловой аргаар машина, трактор, комбайнаа заhабарилна. Энэ аргань 1954 ондо нэбтэрүүлэгдэhэн байгаа. Тиихэдэ 1955 онhоо эхилжэ, заhабарилгые түхэреэн жэл соо ябуулдаг болгоhон байна. Түрүү аргые хэрэглэhэнэй ашаар трактор, машинын заhабарилга богони болзорто, hайн шанартайгаар хэгдэдэг болоо.

—Мүнөө трактор, комбайн заhабарилха гээшэ хүнгэншье, түргэншье болоо даа. Урдань бригада, тракторист бүхэн өөhэд өөhэдынгөө тракторые заhабарилаабди гэжэ хэдэн hараар МТС-эй хашаа соо хонодог, заhабарилааб гэhэн тракторшни полиин шорой этэрhээр эбдэршэдэг, энээниие заhахын түлөө МТС харайлгаха ушарнууд хэды дахин маанадай дунда үзэгдэдэг байгаа гээшэб! Харин мүнөө тад ондоо болонхой. Юумэ хэхэ гээ hааш, гар дорошни хэрэгтэй зэр зэмсэгүүд, токарна, үрэмдэлгын станогууд бэлэн,—гэжэ тракторист Лифантьев хөөрэнэ.

Тракторнуудай тээ саанахана бэлэн болоhон «С-6», «С-4» маркын комбайнууд газаашаа гарахаар бэлэн болоhон, моторынь туршагдажа байхань харагдана.

...Үдэшын 5 час. Энэ үедэ заhабарилагдажа дүүрэhэн «ДТ-54» маркын 5 трактор, 2 комбайн hуури hуури дээрээ хүршэгэнэлдэжэ, ехэ цех соohoo хойно хойноhoo hубарилдан газаашаа гарана.

Саадахи цехтэ ялагар болотороо аршагдаhан токарна станогуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй дундаhаа залуу токарь Юрий Моложниковой габшагай бэрхэ ажалыень магтамаар. Нүхэр Моложников үдэр бүриингөө даабариие 250—300 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Нүгөө станок дээрэнь 1955 ондо железнодорожно училищи дүүргэhэн Анна Коробкова баhал ехээр оролдон ажаллажа байна.

—Энэ нүхэрнай мүнөөдэрhөө манадай цехтэ ажаллажа байнхай,—гээд станок дээрэ хүдэлмэрилжэ байhан Борис Зайганов Анна басаган тухайгаа хөөрэнэ.

—Минии токариин мэргэжэл шудалхада Борис Очирович ехэхэн туhаламжа үзүүлhэн, сэхыень хэлэхэдэ, багшамни гээшэ. Мүнөө би табадахи разрядтай болоод, ажаллахаар ерэhэн энэ басагые дүй дүршэлдөө hургажа байнаб. Зүгөөр Анна Коробкова намhаа дээрээр ажалланал. Би hая hуража байхадаа, бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг, нэгэ юумые хэды дахин hурадаг байгааб,—гэжэ нүхэр Моложников хөөрэнэ.

Ажалдаа түрүү арга хэрэглэhэнэй ашаар Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй МТС-эй механизаторнууд хабарай тарилгада мүнөө бэлэн болобо. Туйлаhан амжалтанууд, зарим дүршэл тухайгаа тэндэхид энэ хуудаhан дээрэ бэшэбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ, манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй МТС-эй түрүү токарьнуудай нэгэн Юрий Моложников ажаллажа байна. Б. Цыремпиловэй фото.

„...СЭЛЭНГЫНХИД, МҮРЫСЭЕЛ ДАА!“ — ГЭЖЭ ЗЭДЫН ХОНИШОД МЭДҮҮЛБЭ

...эдын аймагай хонишод 1958 ондо зуун хонин бүриһөө 140 хурьга абаха гэжэ шиидэбэ

...рхэшээлтэйшье һаань, дабахабди

(...урумканай аймагай Калининай ...кэтэ колхозой ахалагша хонишон ...иколай Ангалиевич Галдановай хөөрөөнһөө)

...лхозойнгоо правлениин хонин ...да хүдэлхэ дуратай комсомол ...ушуулые уряалхадань бидэ гэ... ...ээ хониндо хүдэлхэеэ ороһон ...абди. Тэрэ гэһээр жэл хахад ... Энэ үедэ үсэд шангаар ...лажа, оролдолго хабаяа гар..., 1957 ондо 100 эхэ хонин бү... 102 хурьга абаабди, хонин ...һөө 3,4 килограмм нооһон хай...гдаа.

...арадаа хамта дүрбэн хүн хү...эбди. 1957 ондо түлнүүдээ ...лтогүйгөөр, бүрин бүтэн тэн...энэйнгээ, нооһо түсэбһөө үлүү ...алһанайнгаа түлөө манай ота... хонишод нэмэлтэ түлбэридэ ... түхэриг абаа.

...үнөө бидэ Хориин аймагай ...аан Одон» колхозой хонишодой ...элые һайшаан дэмжээбди. ...эдынгөө арга боломжонуудые ...жа үзөөд, 1958 ондо 100 эхэ ...н бүриһөө 160 хурьга абаха, ...н бүриһөө 4,4 килограмм ноо... ...айшалха уялга абтаа.

...нэмнай бэлэн хэрэг бэшэ гэжэ ... мэдэнэбди. Тиин бүхы орол...гоёо, хүсэ шадалаа гаргабал хэ...эш бэрхэшээлые дабахабди.

...нэ жэлэй үбэлжэлгэдэ үбһэ ...ээл багатайгаар орогдоо. Тиимэ ... правлениингаа урда хонид...най таряа талханай зүйл кон...трированнэ тэжээл үгэхыень ...тэ табинабди. Бүдүүн тэжээ...р бага тула хонидоо дулаан ...бари үдэрнүүдтэ бэлшээжэ, ...анай шэлбүүһэ дутамаггүй ...лжэ, хонидойнгоо хүсэ шада...ень доошонь оруулхагүйбди. ...хурьгалха болоһон, хурьгал...ан хонидтоо уһа зөөжэ, бүлеэдүүл...э илгахабди.

Б... январь, февральда хурьгал...ан хонидоо ороондо оруулха бай...аб... Энэ хэрэгээ бэелүүлхын ту...ла ... үрэжүүлгын пункт эмхид...хэхэ болонобди. Хонидые искус...ствен аргаар ороондо оруулгые ...һайн шудалһан Гарма Шагжиев ...да ехэ туһалдаг, туһалхашье ...хэ.

Олзонь гурба дахин дээшэлээ

...Хориин аймагай «Улаан Бургал...» колхоз ниитынгээ ажахые ...м хүгжөөжэ, үнгэрэгшэ 1957 он... миллионһоо үлүү олзо оруулба. ...игэжэ 1954 онтой сасуулхада ол...нь 3 дахин шахуу ехэ болоо. Мү...э хонин ажалһаа горьтойхон ол... доход оруулагдана.

...Урдань колхоз нарибтар нооһо... хонидой нэгэ отаратай байгаа ...а, мүнөө 10-аад тиимэ отаратай, ...тэй үнеэдэй олон гүүртэнүүд..., хори шахуу автомашинанууд...й болонхой.

...Мүн эндэ барилгын хүдэлмэри ...гэнөөр ябуулагдана. Малай оло...н байранууд, колхозой правле...иин орохо байшан нарайлалгын ...р, байрын олохон гэрнүүд бариг...а. Мүнөө больница баригдажа ...йна.

...Колхозой ажахын бэхижэхэтэй ...мта колхознигуудай олзо доход ...э боложо, ажана тэниглэн бай...лын бүри һайжарна.

Ш. Доржиев.

...Манай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ ...онидоо үбэлэй һаранuудта хурьга...уулдаг боложо, нилээд һайн үрэ ...н туйлаа, баян дүй дүршэлтэй ...олоо. Мүнөө жэлдэ артелим...ай хонишод зуун эхэ хонин ...үриһөө зуугаад хурьга түлжүүлжэ, ...954 онойхиһоо 2,5 дахин ехэ нооһо ...аһан байха юм. Хонин ажалһаа ...одог олзо доход энэ үедэ 5 дахин ...ахуу дээшэлээ. Түрүү хонишод нү...эд дондопов, Исаков, Аюшеев, ...үнкуев гэгшэд зуун хонин бүри...өө 110—130 хурьга түлжүүлээ.

...Энээгээрээ бидэ һанаагаа амар...агүйбди. Һаяхан Хориин аймагай ...Улаан Одон» колхозой хонишодой ...эшэгтэй танилсажа, хонишоднай ...энэ уялга абаба. Ерэхэ жэлдэ 3000 ...хэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, 100 эхэ ...онин бүриһөө 140 хурьганһаа ...сөөн бэшые абажа түлжүүлхэ, шэ...э түлнүүдээ, бүхы хонидоо бүрин ...үтэнөөр ондо оруулха гэжэ шиидэ...эн байнабди. Ахалагша хонишод ...ухэд Дондоповой, Исаковай, Сам...ановай, Банзаровай, Мункуевай ...ригаданууд зуун эхэ хонин бүри...өө 150 хурьга абажа түлжүүлхэ ...орилготой. Бүхы дээрээ ерэхэ жэл...э хонин бүриһөө 3 килограмм 150 ...рамм нооһон абтахаар хараалаг...даба. Эдэ бүтэдын ашаар хонидой...най тоо толгой 1958 оной эсэстэ 16 ...янга болохо юм.

Абаһан энэ уялгаяа дүүргэхэ ар...а боломжонууд гүйсэд бии. Ян...варь, февраль һарада хурьгалһан ...500 хонидоо тэрэ доронь ороондо

Арадаа харуулшын буу үргэлжэ, хажуу таладаа һаеыгаар хэһэн сумаа зүүжэ, залуу хонишон Батоцырен Малахинов хонидоо адуулхала гараба. Энэ отарын хонишод 1958 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 160 хурьга түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон Б. Малахинов.

А. Борисовай фото.

Зуун хонин бүриһөө 180 хурьга абахын түлөө

Манай отара Киран гэжэ газарта үбэлжэнэ. 1957 ондо отарымнай хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абажа түлжүүлээ.

Энэмнай тон бага гээшэ. Совхозойнгоо хонин һүрэгые улам түргөөр олошоруулхын түлөө 1958 ондо хонидойнгоо олонхииень хэнзэлүүлхэ гэжэ шиидээбди.

Һаяхан Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой бэшэгтэй танилсаха зуураа, үүсхэлыень ехээр һайшаажа, шэнэ жэлдэ отарынгаа 900 хониие хэнзэлүүлхээр хараалһан байнабди.

Хониднай гол түлэб январь, февраль һарануудта хурьгалха юм. Эдэ һарануудта хурьгалһан 1040 хонидойнгоо тамир һайнтай 900 хониие шэлэжэ, ороондо оруулхабди. Тиихэдэ олон хониднай эхирлэдэг, зариманиинь гурбаадааршье гаргадаг.

Тиигэжэ 1958 ондо отарынгаа 1140 эхэ хонинһоо 2000 хурьга абаха хүсэлэнтэйбди. Энэмнай зуун эхэ хонин бүридэ 180 хурьга хүртэнэ бшуу.

Манай хонишод абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо. Үнинэй хонишон Дмитрий Урусов илангаяа һайнаар хүдэлнэ.

Шэнэ жэлдэ совхозоймнай хонишод бүхы дээрээ зуун хонин бүриһөө 160 хурьга абаха гэжэ шиидэнхэй.

А. Ревякин, Кяхтын совхозой ахалагша хонишон.

Мүрысөөндэ түрүүлбэ

Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой эхэ хонидой отарынхид (ахалагша хонишониинь нүхэр Г. Дашиев) Хориин аймагай улаан одонойхидой үүсхэлые халуунаар дэмжээ.

1957 ондо Гомбо Дашиевай бригадынхид шэнэ түл абалгаар яһала һайн амжалта туйлаа. Тиин хонидые нэгэ түрүүлжэ, 300 эхэ хонин бүриһөө 310 хурьга абажа түлжүүлээ. Хурьгалһан хонидоо хэнзэлүүлжэ, үшөө 135 хурьга абаа. Энэнь 100 эхэ хонин бүриһөө 148 хурьган абтаһан болоно.

Мүнөө хонид түлэг хурьгалжа байна. Үбэлэй түл абалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула тус бригадынхид, о р о л д о сотойгоор ажаллажа байнхай. Энэ үедэ хурьгалһан хонидые дахин ороондо оруулжа захалагдаба.

Хонидые жэлдээ хоёр хурьгалуулхын, хэнзэлүүлхын тулада үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхэ хэрэгтэй. Хонишодой энэ бригадынхид хонидтоо хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл, зелёнко, мүн концентрат бэлдэнхэй. Зундаа һайнаар бэлшээридэ адуулагдаһан хонид тобир тарган ондо ороо.

Хориин улаанодонойхидой үүсхэлые тон зүб, хаһа саг еоогоо гаргагдаһан хэрэг гэжэ хонишодой энэ бригадынхид мэдэрээд, өөһэдынгөө бүхы арга боломжонуудые наринаар тоолон гаргажа, 1958 ондо хонидоо олоор хэнзэлүүлээд, 100 эхэ хонин бүриһөө 155 хурьга абахаар шиидээ.

Т. Баймин.

Хэлэһэндээ хүрэхэбди

Нарин, нарибтар нооһотой хонидһоо колхоздо эгээл ехэ олзо доход ороно. Минии даажа байһан ОТФ-дэ 5 мянга гаран тиимэ хонид бии. Энэ хадаа колхозоймнай бүхы хонидой гушаад процент болоно. 1957 ондо колхознай гүрэндэ нооһо тушааһанай, худалдаһанай ашаар 2 миллион түхэриг олзо доход олоһон юм, тэрэнэй 60 шахуу процентнь ганса манай ОТФ-һээ ороһон байна.

Мүнөө хониднай булта 9 отара болгогдонхой. Тиихэдээ хонидоо эрэ эмээрнь, наһаарнь илгаабди. Отара бүхэндэ 4—5 хүн тусхай бригада боложо, саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг юм. Бригадынгаа хүдэлмэриие ахалагша хонишон эмхидхэн хүтэлбэрилдэг байна.

Үбэлжэлгын үедэ хонидоо һайн байрада байлгажа, харууһа, эдеэлүүлгыень зүбөөр эмхидхэхэдэ нооһон ехээр абтадаг, шэнэ түл хоролтогүй байдаг гээшэ. Тиимэһээ бидэ энээндэ онсо анхаралаа хандуулдаг байнабди. Мүнөө хониднай булта һайн байратай. Тэдэнэй олонхинь һүүлшын 2—3 жэл соо баригдаһан типовой байранууд юм. Үбэлжэлгын үедэ хонидоо зунайхиһаа дутуугүйгөөр эдеэлүүлдэг заншалтайбди. Һайн шанартай үбһэнһөө гадна, хонидтоо зелёнко, овёс, силос эдюулнэбди.

Мүнөө үбэл олонхи хониднай январь, февраль һарануудта хурьгалха байна. Тиин манай хүдэлмэри бүри харюусалгатай болоно. Энээниие һайн мэдэржэ, манай хонишод түл абалгадаа эмхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Мүнөө хурьгалха болоһон хонидоо илгажа, харууһа ба эдеэлүүлгыень һайнаар эмхидхэжэ байнабди.

1958 ондо манай ОТФ-гэй хонишод хонин бүхэнһөө хурьга, 4—4 килограмм нарин ба нарибтар нооһо абаха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Р. Будаев, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

3000 ХОНИ ХЭНЗЭЛҮҮЛХЭБДИ

Хониднай гол түлэб январь, февраль һарануудта хурьгалжа дүүргэхэ юм. Энэ үедэ зооветеринарна мэргэжэлтэд эгээн түрүүн дүй дүршэл багатай хонишодто туһалхын түлөө отара дээрэ хэдэн хоногоор байдаг заншалтай. Мүн колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэндэ хододоо ябажа, дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ абадаг.

Хонишодой культурна эрилтэнүүдые хангахын түлөө отара бүүэндэ тооной радиоприемнигууд тодхогдонхой, зохид гэр байра түхеэрэгдэнхэй.

Шэнэ түлнүүдээ нэгэшье гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлхэ, ерэхэ жэлдэ эхэ хонидойнгоо гурбанай хоёр хубиие хэнзэлүүлхэ гээшэ бидэнэй нангин уялга болоно. Энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө үсэд шангаар оролдохобди.

табижа, зунай эхин һарада хэнзэлүүлхэбди. Мүн июнь—июль һарада 1500 хони үрэжүүлжэ, ноябрь—декабрь һарада түл абахаар хараалагдаа.

Эхэ хонидой бүхы 8 отарада хурьгатай хонидой байха дулаан таһалга түхеэрэгдэнхэй. Тэрэ таһалга соо хурьгад эхэтээ түрүүшынгээ арбан хоногто суг байдаг юм. Энэ таһалга соо юрэнхыдөө 6—10 градус дулаан байдаг. Хонидоймнай байра бүхыдөө хажуу талаһаа һайса дулаалагдажа, хаяалагданхай. Тиимэһээ хурьгатай хонидоо дулаан таһалгада арбаад хонуулаад, тусхай сакман болгожо, ехэ хотондоо оруулдагбди. Бүхы хурьгаднай эхэтээ суг байлгагдажа, кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ.

Хуурай, дулаан байраһаа гадна эхэ хонидто, хурьгадта һайн тэжээл хэрэгтэй. Мүнөө колхозой правлени эхэ хонидой отарануудта һайхан үбһэ, зелёнко, таряа талханай зүйл хубаажа үгөөд, байра дээрэнь зөөжэ дүүргээ. Хонидой олооро хурьгалжа эхилхэдэ эхэ хонид бэлшээридэ гарахаяа болидог. Харин тусхай сакмануудай бии болоходо хонид үдэрын дүтынгөө бэлшээридэ, 50—100 метрын газарта, 2—3 часай туршада адуулагдадаг заншалтай. Хонид дуран соогоо уһалагдана. Олонхи отарануудта силос дарагданхай. Хурьгатай хонидой һүтэй байхын түлөө үдэртөө 0,5 килограмм силос, 300 грамм таряа талханай зүйл толгой бүридэ үгтэдэг.

Эхир хурьгатай хонидые тусгаар, дүй дүршэл ехэтэй хурьгашанда даалгажа, һайса эдеэлүүлдэг, нэмэлтэ тэжээл үгэдэгбди.

Хурьгадые хэдэхэн хонохотойнь сасуу тэжээлдэ һургажа, тэдэнэртэ һайхан үбһэ, концентрированнэ тэжээл, дабһа, мел, мяха, яһанай гурил үгтэдэг, мүн тэжээлдэнь загаһанай тоһо нэмэжэ үгэдэгбди. Иигэжэ хурьгадые тэжээхэдэ түргэнөөр томо болодог, эхэһээнь һалгааха үедэ 20—28 килограмм татадаг. Мүнөө жэл нүхэр Мункуевай түлжүүлһэн хурьгад тус бүридөө дунда зэргээр 28 килограмм татаһан байха юм. Шэнэ түлнүүдээ бүри һайнаар харууһалжа, үдэртөө шэгнүүрынь дунда зэргээр 180 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ зорилго табигдана, эхэһээнь һалгааха багта 25 килограммһаа доошо бэшэ байлгаха.

Хонидой хурьгалха үедэ отарануудые элдэб хэрэгсэлнүүдээр, зэр зэмсэгээр хангаха шухала. Хонишодто халат үгтэдэг, отара бүхэндэ фонарь, ветеринарна аптечкэ байдаг. Мүн хонишоднай эдеэ хоолоор хүсэд хангагдадаг.

С. Д. Доржиев, Зэдын аймагай «Октябрь» колхозой түрүүлэгшын орлогшо;

Г. К. Хайдуков, колхозой партбюрогой секретарь;

В. К. Парфенова, колхозой зоотехник;

Н. Б. Михеев, ветеринарна врач;
Б. Б. Дондопов, Д. Р. Банзаров, Л. П. Мункуев, В. П. Исаков, Б.-М. Ч. Самданов, Б. У. Самданов, Р. Р. Буянтуев, Б. Ц. Аюшеев — ахалагша хонишод.

В. И. Бурлаков, — 1-дэхи комплексно бригадын бригадир.

СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ

СССР-эй Худалдаа наймаанай министерство 1958 оной январиин 2-һоо эхилэн, хара болон улаан архиин сэн дээшэлүүлбэ.

Мүн энээнтэй хамта түрүүшын хэрэглэлэй бэшэ, хэдэ хэдэн промышленна эд бараанай сэнгүүдэй хоорондоо таараланги байхынь тулада, зарим янзын автомобильнуудай, мотоциклнуудай болон машинаар нэхэгдэһэн ковёрнуудай сэн дээшэлүүлэгдээ. Дурсагдаһан эд бараануудта сэнгэй дээшэлүүлэгдэхэдэ, эдэ бараагаар хонжоо наймаа хэхэ ябадалтай тэмсэхэдэ туһа болохо байна.

Хүн зоной худалдан абахадаа тооложо ядахагүйень бодожо, хэһэг хэһэгээр худалдагдадаг хилээмэнэй, мүн булочкануудай сэнгые 1958 оной январиин 2-һоо эхилэн тэгшэдхэхэ гэжэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министерство шиидхэбэ. Хилээмэнэй, мүн булочкануудай сэнгынь ехэнхидээ доошолуулан һагад тэгшэдхэгдээ.

1958 оной январиин 2-һоо эхилэн, зарим янзын телевизорнүүдэй болон фотоаппарадуудай сэн доошолуулагдаа.

(ТАСС).

Геомагнитна полюста аяншалга хэгшэд Мирный тосхон бусажа ерэбэ

Анханда трактор, санаар ябажа гараһан аяншалагшад декабриин 16-да урда геомагнитна полюс хүрөөд, декабриин 31-дэ Мирный тосхон бусажа ерээ. Хүн зоной оройдоошье ябаагүй, хүшэр хүндэ эрхэ байдалда айхабтар ехэ зам гаталагдаа. Һөөргөө бусахадаа, полярнигууд хоёр неделиин туршада 1410 километр ябаа.

Мирный тосхондо үлэһэн нүхэдынь аяншалгада ябажа ерэгшэдээ баяр ёһололойхёор угтаба. Жэшээлэшэгүй энэ аяншалгада хабаадагшадай хүндэлэлдэ тосхоной тэг дунда митинг болоо.

Баяр ёһололой угтамжын һүүлээр нүхэдэй дунда хөөрэлдөөн үни удаан үргэлжэлбэ. Эсэжэ сусаһаншье һаа, аяншалгада хабаадагшад омог дорюунууд тосхондоо бусажа ерээ юм.

(ТАСС).

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо хоёрдохи хэмэл одоной ябадал

Январиин 3-най үглөөнэй 6 часта хоёрдохи хэмэл одон бүмбэрсэг дэлхэйе 858 дахин тойробо.

Хойто широтагай 53 болон 63 градусай хоорондо наранай ороһоной һүүлээр, мүн урда широтагай 22 ба 51 градусай хоорондо наранай гарахын урда тээ, үүлэгүй сэлмэг байгаа һаань, хоёрдохи хэмэл одые миин нюдөөр хаража болохо.

Январиин 3-най үдэр 17 час 0,4 минутада баруун урдаһаа зүүн хойшоо хоёрдохи хэмэл одоной ниидэн ябахань Москваһаа харагдаха байна.

(ТАСС).

Михаил ЦАГАНОВ

Манай одон

Оюун бодолто эрдэмтэдэй
Ухаанай хүсөөр түрөөлши,
Уран гарта дархашуулай
Оньһон аргаар бүтөөлши.

Сэнхир сэгээн агаарые
Сэхэ харбан гараад,
Сахариглан тойроош газарые,
Сахилгаан түргөөр хиидээд,

Хадуур балта хоёршни
Харгы замышни заанал,
Һарын хани болоһондошни
Хамаг зонууд магтанал.

Алтан табан хушуунши
Ошотон яларнал Огторгойдо,
Айлшалжа ошохол дүүнэршни
Аяар холын Юртэмсэдэ.

Одо мүшэд анибхилан,
Өөр тээшэ татанал,
Баруун гараа һарбайн
Барандаа баяры хүргэнэл.

Түрүүшын аянда зориһондоо
Түүхын хуудаһа шэмэглээлши,
Түрэл Совет оронойнгоо
Түрэ нэрые суурхуулаалши.

Республикын МТС-үүдтэ трактор, машинануудые заһабарилгын ябаса тухай

1958 оной январиин 1-нэй мэдээн

(1957 оной IV кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

МТС-үүд	Бүхы маркын тракторнуудые заһабарилга (процентээр)	Хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга (процентээр)			
		Комбайн	Анзаһан	Сеялкэ	Культиватор
Хэрэнэй	275,0	141,3	233,3	115,3	220,0
Жэрэмэй	177,2	33,3	139,2	94,4	—
Тарбагатайн	152,3	80,0	165,0	162,5	50,0
Иволгын	134,7	100,0	186,3	120,0	122,7
Бургалтайн	134,6	46,6	150,0	109,3	70,0
Цагаан-Усанай	133,3	200,0	66,6	216,6	60,0
Ториин	128,5	93,3	50,0	43,7	70,0
Түнхэнэй	126,8	93,7	100,0	100,0	100,0
Погранична	126,0	20,0	81,2	54,8	—
Суулгын	125,8	126,6	125,0	145,0	100,0
Хамнигадайн	123,8	33,3	64,5	186,6	—
Бага-Куналейн	122,7	61,1	100,0	160,0	—
Гашейн	121,9	15,4	139,4	221,5	202,0
Шэнэ-Бэрээнэй	117,8	100,0	120,0	80,0	160,0
Охин-Булагай	114,7	120,0	137,5	172,0	159,2
Курбын	114,2	—	112,1	106,0	105.2
Хонхолойн	112,1	133,2	100,0	100,0	66,6
Итанцын	110,5	58,3	—	125,0	105,5
Хэжэнгын	106,0	[illegible]	100,0	102,0	116,0
Эгэтын	104,5	300,0	100,0	112,5	100,0
Хориин	104,3	125,0	175,0	200,0	106,6
Сэлэнгын	104,1	20,0	85,0	28,5	—
Бичурын	102,6	83,3	130,0	206,0	84,0
Сүхын	100,0	110,0	105,0	190,0	100,0
Баргажанай	100,0	100,0	121,2	167,5	100.0
Чесанын	100,0	100,0	165,0	200,0	150,0
Хүнтэйн	100,0	14,3	100,0	144,0	48,1
Е-Кударын	100,0	24,2	96,5	166,0	141,1
Закаменай	100,0	—	56,6	104,0	180,0
Үшөөтэйн	91,1	60,0	100,0	102,0	146,6
Нарһатын	84,3	20,0	120,0	110,5	100,0
Кабанскын	83,3	75,0	160,0	168,0	—
Е-Куналейн	80,0	150,0	97,7	30,7	100,0
Тимлюйскэ	67,8	—	46,6	103,3	106,6
Саянтын	59,4	—	103,3	74,0	—
СОВХОЗУУД:					
Кяхтын	145,4	—	109,0	120,0	45,4
Борьёогой	105,2	27,2	104,0	70,0	100,0
«Эрдэм»	100,0	175,0	35,0	66,6	44,4
Бичурын	90,4	—	100,0	59,0	33,3
Хориин	77,7	—	79,1	170,0	—
Сэлэнгын	69,2	75,0	57,1	85,7	—
Яруунын	26,6	93,3	50,0	77,5	—

Бэлиг ехэтэй артист

МНР-эй габьяата артист Гомбосүрэн айлшалаад бусаба

Бэлиг шадабари ехэтэй артистын наадажа байхада хамаг юумэн мартагдажа, гансал артистын хөөрэжэ, али наадан харуулжа байһан ушар үйлэнүүдтэ хүн бүхы һанаа сэдьхэлээрээ эзэлэгдэшэдэг. Хэдэн зуун хүнэй анхаралые нэгэ хүн шэнги болгоод барижа, нэгэн үедэ зэргэ энеэлгэжэ, заримдаа абяа шэмээгүйгөөр бултыень бодолгото болгуулаад һуулгажа, тииһээр байтараа бүри нюдэнһөөнь нёлбоһо дуһаалгажа һуулгаха гээшэ нилээд бэрхэтэй, айхабтар ехэ бэлиг, шадабари хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Манай хүршэ, ахадүү монгол арадай суута артист Гомбосүрэнэй наадажа байхада эгээл иигэжэ бүхы һанаа сэдьхэлээрээ эзэлэгдэн, хажуудаашье һууһан хүнөө мартажархихоор, хододоол «бис!» хашхаржа һуухаар болодоно.

Һая манай республикын түб хотодо — Улан-Удэдэ МНР-эй габьяата артист Гомбосүрэн айлшалжа, Бурят-Монголой гүрэнэй драмтеатрын артистнуудтай хамта аргагүй һонирхолтой концерт харуулба. Монголой артист өөһэдынгөө уранзохёолшодой зохёолнуудһаа уран уншалгануудые хэһэн, наададаг рольнуудһаа манай артистнуудтай хамта хэдэ хэдэн үйлэнүүдые харуулһан байна. Энэ артистын наадажа байхые харахадаа, ёһотой бэлиг шадабари гээшэ иимэ байдаг юм байна гэһэн бодол түрэнэ.

Байлдаанай болоһоной һүүлээр шархатаад хэбтэһэн монгол сэрэгшынород сэрэгшэтэй уулзаһан тухайгаа хөөрэһыень артист уран уншалгаар хөөрэбэ. Уранаар уншажа байхадань бидэнэр байлдаанай газарта шархатаһан хоёр сэрэгшэдэй уулзажа байһыень нюдэндөө элихэнээр хаража һуунабди.

Монголой намжааран зэрэлгээтэжэ байһан үргэн тала дайда... мэнэ һаяхан байлдаан боложо дүүрээд, алуулшоод хэбтэһэн хүнүүд, моринууд... үдхэн ногоон соогуур эндэ тэндэ тарашоод, газар шаашоод хэбтэһэн буу зэбсэгүүд, хуяг жаданууд... Эдэ бүгэдэ нюдэндэ тудаһан шэнги. Үбгэн сэрэгшын хөөрэһые артистын хөөрэжэ байхада, хатуу зоригтой монгол сэрэгшые, мүн һайн һайхан һанаатай, һэшхэл ехэтэйород сэрэгшые элихэнээр харанабди.

Хургаараа заалсажа, үгэеэ арай шамай ойлголсожо байһан хоёр сэрэгшэдэй хөөрэлдөөе артист тиимэ гэшэгүй бэрхээр наадана.

— Би өөр руугаа зааж — чэгчи хургаа, нүхэр тээшээ зааж — эрхы хургаа харуулсаан. Тиихэдэм орос сэрэгчэ тархяа сэжэрэн, «тиимэ бичэ аа» гэбэл даа. Тиихэдэнь би хоюулаанаа зааж, хоёр гарайнгаа эрхы хурга харуулсаан. Одоол тиихэдэм нүхэрни баясажа, «да-да!» гэбэ аа.

Хоёр сэрэгшэдэй хөөрэлдэжэ байһан энээхэн үйлые артистын гайхалтайгаар харуулан хөөрэхэдэ, зал соо альга ташалган нэрьешэнэ.

Һүүлдэород сэрэгшэнь нүхэртөө Ленинэй дүрсэ зураг бэлэглэжэ, монгол сэрэгшые хэмгүйгөөр баясуулна.

Ангуудай суглаан дээрэ мэхэтэй үнэгэнэй шоные яажа үмөөрһэн тухай басни артист баһал ехэ һонирхолтойгоор уншаба.

Ангуудай суглаан зарлагдаа ха. Тонуул дээрмэ хэжэ ябаһан шоно үнэгэн хоёр суглаанда хамаһаа гээгдэжэ ерээ. Хандагай болон бусад ан хойно хойноһоо бодожо, алуурша арьяатан шоные ехээр шүүмжэлбэ. Тиихэдэнь абяагүйхэн һууһан үнэгэн бодожо, нялуухаанаар шоные үмөөрэн, «энэтнай зүрхэтэй, шуран бэрхэ ан гээшэл» гэжэ байжа, садаад орхиһон һэедэнь хүртэдэг шонодоо һаймһарба ха. Хэды тэрэнэй нялтагашаашье һаань, ангууд шоные гэмтэй гэжэ тоолоо.

Хүнүүдэй ташаганаса энеэлгэн соогуур «зарим иимэ учар хүнүүдэйч дунда үзэгдэдэг юумэ аа» гэжэ артист хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Айлшан артист «Кремлиин курантнууд» гэжэ зүжэгэй нэгэ үйлэдэ английска уранзохёолшын ролие баһал жэгтэй таарууханаар наадаба. Ленинэй ролие БМАССР-эй арадай артист И. Е. Миронов наадаа.

Шекспирэй мэдээжэ трагеди «Отеллоһоо» хоёр сценэ наадагдаба. Отеллын ролие монгол артист айхабтар ехэ доторой хүсэтэйгөөр, рольдоо бүхы һанаа сэдьхэлээрээ орожо наадана. Нэгэ үйлэдэнь БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Б. Г. Аюшин Ягогой роль наадалсаа.

Бурят-Монголой гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын, гүрэнэй филармониин, бурят драмтеатрын олон артистнууд концертдэ хабаадалсажа, дуу дуулаһан, уран уншалгануудые хэһэн, хатар наадаһан байна.

Монголой Арадай Республикын габьяата артист Гомбосүрэнэй наадахада, суглараагшад айхабтараар һонирхожо хараһан, сэдьхэлээ ханан амаршалһан байха юм.

— Иимэ һайнаар наададаг артистнууд үшөөл үсөөн байдаг. Ёһотойл бэлиг шадабари ехэтэй, дэлисэ ехэтэй артист байна,—гэжэ концерт харагшад хоорондоо хөөрэлдэнэ.

Саашадаа манай ахадүү монгол арадай артистнууд оло дахин ерэдэг болоһой, бэлиг шадабаряараа хододоо баясуулдаг байһай гэжэ хүсэгдэнэ.

Д. Цыренжапов.

— Амаралтынгаа үдэр ойдо ошожо, санаар наадахада баһашье зохид даа.
И. Денисовэй фотоэтюд.

Олон үхибүүтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Б. У. Ринчинова, Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр А. Е. Митонова, Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Л. П. Колодезникова, Баргажанай аймагай Усть-Баргажан гэжэ хүдэлмэришэдэй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр О. П. Карпичева, мүн энэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр В. П. Савина гэгшэд 9 үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Заудинск станциин хүдэлмэришэн М. Ф. Белоконь гэгшэ найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаба.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 9 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Байкало-Кударын аймагай «Знамя Октября» колхозой гэшүүн С. Б. Баженова, Баргажанай аймагай Усть-Баргажан гэжэ хүдэлмэришэдэй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Булатова, Городок городой продснабай хүдэлмэрилэгшэ А. Я. Головкова, Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Е. Мушакова, Баунтын аймагай Карафтит гэжэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. М. Рогова гэгшэд бии.

Зургаан үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 5 эхэ шагнагдаа.

«Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 26 хүн шагнагдаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Каирта болоһон Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференци дүүрэбэ

КАИР, январиин 1. (ТАСС). Январиин 1-нэй үдэшэлэн Каирай университедэй байшан соо Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференциин һүүлшын заседани болобо.

Бүхы делегацинууд, олон айлшад, гадаадын посольство болон миссинүүдэй толгойлогшонор, дэлхэйн олон ороной хэблэлэй түлөөлэгшэд заседанида байлсаа.

Конференциин түрүүлэгшэ Анвар Садат Ази, Африкын оронуудай конференциин деклараци уншаба. Делегадууд энээниие нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Индиин делегациие толгойлогшо г-жа Рамешвари Неру бүхы делегацинуудай зүгһөө үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь конференциин түрүүлэгшэ Анвар Садат түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө эрид тэмсэхээр шиидэһэн тухайгаа мэдүүлһэн Ази, Африкын арадуудай хани барисаатай, һаналаа нэгэдэнги байһыень конференциин түгэсхэлэй заседани һүр жабхалантаар харуулба.

Конференциин генеральна секретарь Юсеф эс-Сибаи трибуна дээрэ гарахыень Кениин, Алжирай, Кипрын, Сомалиин, Оманай, Камерунай, Угандын, Занзибарай, Палестинын, Чадын делегацинуудай толгойлогшонорые урина. Баһа дахин нэрьемэ шанга альга ташалга болоно. Бүгэдэ бодоно. «Эб на[...]дал мандаха болтогой!», «А[...]дай хани барисаан мандаха [...]гой!», «Эрхэ сүлөө ба бэеэ да[...]байдал!», «Империализм [...] империалистическэ бүлэгл[...]угы болон һалаг!» гэһэн хаш[...]нууд соностоно.

Удаань түрүүлэгшэ Анвар [...]дат конференциие хааба. Ор[...] Египедэй республикын нацио[...]на гимн гүйсэдхөө.

**

Тус конференци США-гэй, С[...]эй болон Англиин правитель[...]нуудта, мүн дэлхэйн бүхы э[...]тэдтэ зорюулһан хандалга дуугаар баталан абаа.

Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференциин абаһан деклараци

КАИР, январиин 1. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференциин һүүлшын заседани дээрэ иимэ деклараци нэгэн дуугаар баталан абтаа:

Бидэнэр, Ази, Африкын арадууд, 1957 оной декабриин 26-һаа 1958 оной январиин 1 хүрэтэр Каирта байжа, мүнөө үеын шухала асуудалнуудые, илангаяа Африка, Азиин арадуудта хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, манай арадуудай үмэнэ байгаа политическэ, экономическа, социальна болон культурна асуудалнуудые шэнжэлжэ үзэбэбди.

Эдэ асуудалнуудые эбтэй эетэйгээр долоон үдэрэй туршада зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр манай конференци элдэб асуудалнуудые шиидхэхэ тухай дурадхалнуудые нэгэн дуугаар оруулна. Энэ ушар хадаа эб найрамдалые бэхижүүлхэ зорилго бэелүүлхэдээ Ази, Африкын арадуудай бүри нягта нэгэдэлтэй болоһон тухайнь, мүн саашадаа ажал-ябуулгаяа эрхилхэ нэгэн ниитэ түсэб зохёоһон тухайнь гэршэлнэ.

1955 оной апрельдэ Бандунгска конференци дээрэ абтаһан гол ёһонууд уласхоорондын харилсаанай үндэһэ һууринь саашадаашье байха ёһотой гэжэ бидэнэр мэдүүлнэбди. Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада манай арадуудай баримталжа байһан удаадахи иимэ арбан гол ёһые мүнөөшье сүм дэмжэжэ байһан тухайгаа бидэнэр дахин мэдүүлнэбди:

1. Хүнэй гол шухала эрхэнүүдые, мүн тэрэшэлэн ООН-эй Уставай гол ёһонуудые болон гол зорилгонуудыень хүндэлхэ.

2. Бүхы арадуудай эрхэ сүлөөтэ байдалые хүндэлжэ, газар уһанайнь ойро хүрэхэгүй.

3. Ехэ багашье һаа—илгадгүй бүхы үндэһэ яһатан тэгшэ эрхэтэй гэжэ мэдэрхэ.

4. Манай оронуудай хэрэгүүдтэ огтолон оролсохогүй.

5. ООН-эй Уставай ёһоор, орон бүхэн гансаараа гү, али бусад оронуудаар хамтаржа, бэеэ хамгаалха эрхэтэй гэжэ мэдэрхэ.

6. а) Хамтаараа бэеэ хамгаалха зорилготой организациие ямар нэгэн агууехэ гүрэнэй аша туһада хэрэглэхэгүй.

б) Ямаршье орон ондоо оронииe баалаха, хашаха эрхэгүй.

7. Орон бүхэнэй аюулгүй байдалда гү, али бэеэ даанхай байдалда эсэргүүгээр заналта хэхэ, хүсэ хэрэглэхэһээ арсаха.

8. Уласхоорондын бүхы арсалдаанууд эбэй ёһоор шиидхэгдэхэ ёһотой.

9. Манай ниитын аша туһада, хоорондымнай холбоо харилсаанда туһа хүргэхэ гэжэ оролдохо.

10. Үнэн зүб хэрэгые болон уласхоорондын уялгануудые хүндэлхэ.

Хэрбээ эдэ арбан гол ёһые гүрэнүүдэй баримталдаг болоо һ[...] мүнөөнэй уласхоорондын түг[...]рилтэ байдал эли бодо зөөлэ[...]хюдуулхамнай гэжэ мүнөө [...] һүрдэжэ байһан олон миллио[...]нүүд айхаяа болихо юм гэжэ [...]нэр бата этигэнэбди.

Мүнөөнэй түгшүүрилтэ ш[...] байдалай зөөлэрүүлэгдээдүйдэ[...] бэхи эб найрамдалай һуури х[...]шье табигдахагүй гэжэ бидэнэр[...] дүүлнэбди. Үгээ хүсэд ойлго[...]дог болохын тулада бии ба[...] бүхы арганууде хэрэглэх[...] дэлхэйн арадуудые уряална[...] Тиигээл һаамнай буу зэбсэг хур[...]даха, ядерна буу зэбсэг бүтэ[...] тэрэнэй туршалга болон хэрэгл[...] хоригдохо байна бшуу.

Ази, Африкын арадуудай ба[...]лые, мүн тэрэшэлэн бүхы хүн [...]рэлтэнэй ажана тэниглэн ба[...]лые һайжаруулхын тулада [...] бэедээ туһалха ёһотойбди [...] Ази, Африкын арадууд тоол[...] Дэлхэй дээрэ бата бэхи эб най[...]дал тогтоохын тулада бидэнэр [...] шадалаа гамнахагүйбди.

Эб найрамдал заатагүй илах[...]

Хүн түрэлтэн ерээдүй ба[...] тээшээ этигэл найдамтайгаар ра[...]жа шадаха байна. Шэнэ жээр[...] дашарамдуулан, Ази, Африкы[...] налаа нэгэдэлгын Каирта бол[...] конференциин бүхы дэлхэйдэ юр[...]һэн юрөөлынь иимэ.

Ази, Африкын оронуудай конференциин шиидхэбэринүүд

КАИР, январиин 2. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай конференциин пленарна заседани январиин 1-дэ боложо, конференциин комиссинуудай зохёоһон шиидхэбэринүүдые делегадууд нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Империалистическэ ёһо гуримые, бусад оронуудай хэрэгүүдтэ гадаадын гүрэнүүдэй оролсодог ябадалые, амгалан байдалда аюул ушаруулдаг сэрэгэй болон политическэ бүлэглэлнүүдые конференци эрид буруушаана гэжэ империализм тухай асуудалаар конференциин абаһан шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. Мүн бусад оронуудай газар дээрэ гадаадын сэрэгэй базануудые, зэбсэгтэ хүсэнүүдыень байлгаха ябадалые конференци буруушаагаа.

Арад бүхэн эрхэ сүлөөтэй, бүрин бэеэ даанхай байха, өөһэдынгөө байдалые өөһэдөө шиидхэхэ эрхэтэй; мүн дотоодынгоо асуудалнуудые өөһэдынгөө хүсөөр гуримшуулжа, өөһэдынгөө дураар гүрэн түрэеэ байгуулха эрхэтэй гэжэ конференци мэдүүлнэ. Бүхы колонинууд, протекторадууд бүрин бэеэ даанхай болгогдохо ёһотой гэһэн эрилтэ конференци табиба.

Бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө тэмсэжэ байһан орон бүхэниие али болохоор дэмжэхыень, мүн империализмда эсэргүү үргэн ехэ тэмсэл эмхидхэхыень Ази, Африкын арадууд уряалба гэжэ шиидхэбэриин түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалга дары сагтаа огтолон хоригдохо ёһотой гэһэн эрилтэ буу зэбсэг хураaха тухай ба атомна дайнай аюулые зайсуулха тушаа асуудалаар абтаһан резолюци соо хэлэгдэнэ. Буу зэбсэгээ хуряагты гэһэн уряал бүхы оронуудай үмэнэ табигдана. Ядерна болон ракетнэ буу зэбсэгые ондоо ороной газар дээрэ байгуулха, сэрэгэй базануудые, илангаяа атомна сэрэгэй базануудые ондоо ороной газар дээрэ байгуулха ябадалые Ази, Африкын арадууд эрид буруушаана гэжэ резолюци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Ази, Африкын оронуудта ядерна, ракетнэ буу зэбсэг байха ёһогүй, тиимэһээ тэдэ оронууд эб найрамдалай мандажа байһан газар болгогдохо ёһотой гэжэ резолюциин түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ. Энэ резолюциие дэмжэхын тулада нэгэдэхыень бүхы дэлхэйн арадуудые конференци уряалба. «Арадуудай һүр хүсэниинь ядерна бомбонуудай хүсэнһөө ехэ, тиимэһээ арадууд атомна дайнай аюулые зайсуулжа шадаха» гэжэ резолюци соо хэлэгдэнэ.

Орон дотор индустриализаци хэжэ, орон бүхэнэй экономикые хүгжөөхэ зорилгоор бүри нягтаар харилсан ажалладаг болохо, ямаршье социальна, экономическа системэтэй байгаа һаань — илгадгүй, үндэһэ яһатануудай хоорондо худалдаа наймаа үргэнөөр хэхэ, гэжэ экономическа, техническэ талаар харилсан ажаллаха тухай абтаһан ре[...]люци соо хэлэгдэнэ.

Эрэшье, эхэнэршье хүн бүхэн һ[...]гуулиин тэгшэ эрхэтэй байха, хэ[...] ажалайнгаа зэргээр түлөөһэ аба[...] болохо, мүн хүүгэдтэй эхэнэр[...]дэй ба үхибүүдэй байдал һайж[...]руулха шухала гэжэ социальна х[...]жэлтэ тухай асуудалаар абтаһ[...] резолюци соо хэлэгдэнэ. Залууш[...]лай байдалые һайжаруулха туш[...] асуудал зүбшэн хэлсэжэ үзэхые Ази, Африкын залуушуулай конф[...]ренциие 1958 ондо Египедтэ үнг[...]гэхэ гэжэ резолюци дотор дурадх[...]дана. Мүн Ази, Африкын оронууд[...] залуушуулай фестиваль саг үрг[...]жэ үнгэргэгдэдэг байха ёһотой.

Ази, Африкын арадуудай со[...] культурые саашадань һалбаруул[...] хүгжөөхэ, соёл культурын тала[...] тэдэнэй хоорондохи холбо[...] үргэдхэн бэхижүүлхэ шухала [...]жэ соёл культурын тала[...] харилсан ажаллаха тухай асу[...]далаар абтаһан резолюци с[...] хэлэгдэнэ.

Мүн үндэһэ яһанай илгаа гарг[...]даг тухай асуудалаар конферен[...] резолюци баталан абаа. Дэлхэй[...] олон оронуудта, илангаяа Ур[...] Африканска Союзда үндэһэ яһана[...] илгаа гаргагдана, энэнь дары б[...]люулагдаха ёһотой гэжэ тэрэ р[...]золюци соонь хэлэгдэнэ.

Алжирта Франциин хэжэ байһа[...] колониальна дайе, тэрэшэлэн ал[...]жир арадта эсэргүү Франциин им[...]периалистнуудай гаргадаг шэрүү[...] аашанууд Алжир тушаа асуудалаа[...] абтаһан резолюци соо буруушаа[...]даба. Алжирай арад бүрин бэ[...] даанхай байдалтай болохо ёһото[...] гэжэ тэндэнь хэлэгдэнэ.

Хитад Монгол хоёр ООН-до һуу[...]рияа эзэлхэ ёһотой гэһэн резолюц[...] мүн лэ абтаа.

Конференциин абаһан шиидхэбэ[...]ринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлх[...] зорилгоор Ази, Африкын араду[...]дай һаналаа нэгэдэлгын Совет бай[...]гуулха гэһэн шиидхэбэри конферен[...]ци абаа. Хоёр түбиин орон бүхэн[...]һөө нэгэ түлөөлэгшэ энэ Соведт[...] орохо ёһотой. Соведэй секретариа[...]дынь Каирта саг үргэлжэ байха гэ[...]жэ шиидхэгдээ.

БИРМЫН 10 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Бирмын Союзай арадууд 1958 оной январиин 4-дэ национальна һайндэрөө тэмдэглэхэнь. 10 жэлэй саада тээ Бирмын Союз бэеэ даанхай федеративна республика болоһон юм.

Англиин колонизаторнуудай удаан саг соо дарлан зонхилһоной, Японой үни удаан эзэмдэһэнэй шалтагаанаар Бирма экономическа талаараа ехэ бэрхэтэй байдалда ороһон байгаа. Промышленна хэдэ хэдэн предприятинуудынь, тэрэ тоодо нефть малтан абадаг предприятинууд болон руднигуудынь һандаргагдаа һэн. Түмэр зам, хэлхээ холбоонь мүн лэ ехээр һандарһан юм. Хүдөө ажахынь доройтон муудаһан байгаа. Дайнай урда тээхидэ орходоо хүдөө ажахыһаа оройдоол 55 процентһээ ехэ бэшэ продукци абтадаг болоо һэн.

Национальна правительство Бирмын түүхэ соо анха түрүүшынхеэ экономикоёо бүхы талаарнь хүгжөөжэ, хари гүрэнэй капиталые удаа дараалан түрижэ, бирмынхидэй энгэй, тэрэшэлэн гүрэнэй зөөриие улам арьбадхажа эхилһэн байгаа. Хариин гүрэнэйхидэй зөөри зөөшын национализацилагдаһанай ашаар бүхы суднанууд, түмэр зам, агаарай транспорт, хэлхээ холбоон, ой модон, бүхы электростанцинууд, мүн бусадшье предприятинууд Бирмын правительствын мэдэлдэ оруулагдаа һэн. Национализацилагдаһан предприятинууд гүрэнэй- капиталистическэ зөөри болгогдонхой.

Национальна буржуазин ехэ зөөригүй байһан дээрэһээнь правительство өөрынгөө хүсөөр элдэб предприятинуудые байгуулна. Гүрэнэй зөөреэр хэдэ хэдэн предприятинууд баригдаад, ашаглалгада оруулагдаба. Тэдэнэрэй тоодо булад хайлуулдаг завод, Калеводохи нүүрһэнэй шахтанууд, хлопчатобумажна бүд гаргадаг фабрика, торго нэхэдэг фабрика, сахарай хоёр завод, барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг завод, мүн бусадшье фабриканууд ашаглалгада үгтөө.

Бирмын бэеэ даанхай байдалтай болоһон сагһаа хойшо гадаадын худалдаа наймаан нилээд хубилаа. Энээнэй урда тээ гадаадын худалдаа наймаан англиинхидай мэдэлдэ байһан юм. Рис, тиковэ модонуудые газаа тээшэнь наймаалха асуудалые гүрэн хинан шалгадаг болоо.

Элдүүрилэгдэдэг 19,9 миллион акр газарай 6,2 миллион акрынь национализацилагдаха юм.

Мүнгэ зөөреэр хомор, дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэдээр үсөөн байбашье, Бирмын республика экономикоёо зарим тэды хүгжөөжэ шадаа. Промышленностинь дайнай урда тээхитэй сасуулбал 95 процент, хүдөө ажахы, ой модоной ажахы 90 процент продукци гаргадаг болобо. 1956—1957 ондо хоёр миллион тонно рис газаашань наймаалагдаа. Дайнай урда тээхидэ орходоо элдэб модо наймаалга 30 процентээр дээшэлээ. Һүүлшын жэлнүүдэй туршада нефть хоёр дахин ехээр малтан абтадаг болобо. Тиибэшье дайнай урда тээ малтан абтадагта үшөөл хүрөөгүй байна. Үнгэтэ металлнууд мүн лэ ехээр малтан абтадаг болоо.

Бирма бэеэ даанхай байдалтай болоһон сагһаа хойшо социальна асуудалнуудые шиидхэлгын талаар мүн лэ нилээд ехэ амжалта туйлаа. Хүдэлмэриин үдэрые 8 часай болгохоор хараалһан ажалай хуули орон дотор бэелүүлэгдэжэ байна. Больницанууд болон эмнэлгын эмхи зургаануудай тоо нилээд олошороо. Арад зоной культурань улам дээшэлнэ.

Бирмын правительство оронойнгоо национальна аша туһые хараадаа абажа, эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые эрид шууд бэелүүлнэ. Бирмын правительство гадаадын политика бэелүүлхэдээ амгалан ёһоор зэргэ оршон байха табан гол хуули ёһые баримтална.

Ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй байгуулагдаһанай шалтагаанаар уласхоорондын байдал түгшүүрилтэй болоно гэжэ тоолоод, Бирмын правительство СЕАТО-дэ хабаадахаяа арсаһан байна. Англи, Франци, Израиль гурбанай Египедтэ добтолон ороходонь Бирма эрид шууд буруушаагаа.

«Даллес-Эйзенхауэр хоёрой номнолые» Бирмын правительство мүнөө үедэ мүн лэ ехээр буруушаана.

Бирма Азиин гүрэнүүдтэй шэнэ ёһоной холбоо барисаа байгуулжа байна.

Социалистическэ бүхы оронуудтай холбоо барисаа байгуулһанай ашаар Бирмын правительство рисэе, мүн бусадшье эд бараагаа үнтэй сэнгээр наймаалдаг болоо, хоёрдохёор социалистическэ гүрэнүүдһээ өөртөө хэрэгтэй тон шухала машина, түхеэрэлгэнүүдые, тэрэшэлэн техническэ һайн туһаламжа абадаг болонхой.

Советскэ Союз Бирма хоёрой хоорондохи хани барисаан жэл ерэхэ бүри бэхижэнэ. Эдэ хоёр оронуудай хоорондохи хани барисаанай улам бэхижэжэ байһые нимэ жэшээ дээрэһээ хаража болохо байна. Советскэ Союз Бирма хоёр экономическа хэлсээ баталаа. Гадна СССР-эй зөөреэр Бирмэдэ технологическа институт, госпиталь бариха тухай хэлсээн баталагдаа. Культурна делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэхэ, техническэ туһаламжа үзүүлхэ тухай хэлсээнүүд мүн лэ баталагдаһан байна.

Өөрынгөө ороной экономикые хүгжөөхын түлөө тэмсэлдээ Бирмын арадай зарим тэды амжалта түйлаһанайнь түлөө совет хүнүүд ехээр баясаха зуураа, арадайнгаа ажахые саашадаа бүри хурдан түргөөр хүгжөөхыень, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалта түйлахыень Бирмын арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

А. Кауфман.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВА.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00623. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5763.